

I. CÁCH NHẬN DIỆN CÁC LOẠI BIỂU ĐỒ

Loại biểu đồ	Phân loại	Nhận biết	
Biểu đồ tròn (tổng số = 100%)	Biểu đồ 1 hình tròn	Chỉ có 1 năm hoặc 1 địa điểm	- Thể hiện + Cơ cấu (%)
	Biểu đồ 2,3 hình tròn bán kính bằng nhau	- Bảng số liệu tương đối (%). - Từ 2 – 3 năm / địa điểm	+ Tỷ trọng (%) + Tỷ lệ (%) + Quy mô và cơ cấu + Chuyển dịch cơ cấu
	Biểu đồ 2, 3 hình tròn bán kính khác nhau	- Bảng số liệu tuyệt đối, chưa xử lý % - Từ 2 – 3 năm / địa điểm	+ Chuyển dịch quy mô + Chuyển dịch quy mô và cơ cấu
Biểu đồ miền (tổng số = 100%)	- Thể hiện + Chuyển dịch cơ cấu + Thay đổi cơ cấu - Chuỗi thời gian từ 3- 4 năm trở lên		
Biểu đồ đường	Biểu đồ đường vẽ theo giá trị tuyệt đối	- Thể hiện: + Gia tăng + Biến động + Phát triển - Từ 4 năm trở lên	
	Biểu đồ đường vẽ theo giá trị tương đối (năm đầu tiên = 100%)	- Thể hiện: + Tốc độ gia tăng (%) + Tốc độ tăng trưởng (%) + Tốc độ phát triển (%) - Từ 4 năm trở lên	
Biểu đồ cột	Cột đơn	1 đối tượng trong nhiều năm hoặc nhiều đối tượng trong 1 năm	- Thể hiện: + Tình hình phát triển + Số lượng
	Cột ghép	2 – 3 đối tượng ghép cạnh nhau	+ Sản lượng
	Cột chồng	Nhiều đối tượng liên quan chồng lên nhau (cùng chung tổng số)	+ Đơn vị có dấu / (tạ/ha, kg/người, USD/người,...)
Biểu đồ kết hợp	Cột đơn – đường	- Thể hiện tương quan giữa độ lớn và động thái phát triển - Có 2 đơn vị khác nhau - Có từ 3- 4 năm trở lên	
	Cột ghép – đường		
	Cột chồng – đường		

II. MỘT SỐ PHÉP TÍNH THƯỜNG GẶP KHI VẼ BIỂU ĐỒ

		Đơn vị	Công thức
1	Mật độ dân số	Người/ km ²	Mật độ = $\frac{\text{Số dân}}{\text{Diện tích}}$
2	Sản lượng	Tấn hoặc nghìn tấn hoặc triệu tấn	Sản lượng = Năng suất x Diện tích
3	Năng suất	Tạ/ ha (Nếu sản lượng có đơn vị nghìn tấn, diện tích có đơn vị nghìn ha thì sau khi chia ra kết quả phải nhân với 10, vì 1 tấn = 10 tạ)	Năng suất = Sản lượng : Diện tích
4	Bình quân đất trên người	m ² /người	Bình quân đất = Diện tích : Số người
	Bình quân thu nhập	USD/ người	BQ thu nhập = Tổng thu nhập (GDP) : Dân số
	Bình quân lương thực	Kg/ người	BQ lương thực = Sản lượng : Dân số
5	Tính độ che phủ rừng	%	Độ che phủ rừng = Diện tích rừng x 100 : Diện tích tự nhiên
6	Tổng giá trị xuất nhập khẩu của từng năm	USD Tỉ đồng	Giá trị XK + Giá trị NK
7	Cán cân xuất nhập khẩu	USD Tỉ đồng	Giá trị XK - Giá trị NK
8	Cân bằng ẩm	mm	Lượng mưa – Lượng bốc hơi
9	Biên độ nhiệt	°C	Nhiệt độ cao nhất – Nhiệt độ thấp nhất
10	Từ % tính giá trị tuyệt đối	Theo số liệu gốc	Lấy tổng thể x số %